

Posudek oponenta disertační práce Mgr. Hany Ovesleové

“Uživatelské rozhraní systémů řízení výuky.

Návrh a ověření funkčních kritérií jako podklad pro dílčí evaluaci.”

předkládané v roce 2017 na Ústavu informačních studií a knihovnictví

I. Stručná charakteristika práce

Předložená dizertační práce se věnuje teoretické a praktické evaluaci uživatelských rozhraní LMS, on-line nástrojů pro řízení výuky. V rozsáhlé teoretické části práce se autorka věnuje rozboru hlavních pramenů o LMS nástrojích, jejich designu v rámci teorií HCI a UX, dotýká se i teorií učení a motivace – dalších témat nezbytných pro popis tématu v celé jeho komplexní šíři. V praktické části práce představuje autorka vlastní přínos, tedy pilotní studii hodnocení kurzů v LMS Unifor a Moodle na Západočeské univerzitě v Plzni a Univerzitě Karlově v Praze. Hodnocení proběhlo formou dotazování, na jeho základě formuluje autorka sadu doporučení pro budoucí tvorbu e-learningových kurzů.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Práce disponuje velice kvalitním teoretickým nástřinem předloženého tématu. V praktické části se však autorka dopouští několika zásadních metodologických chyb, jež mohou významně ovlivnit kvalitu prezentovaných výsledků. Práci by obecně prospělo hlubší propojení teoretické s praktickou částí.

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

V teoretické části práce autorka velice kvalitně popisuje všechny důležité aspekty, které ovlivňují úspěšnost celého procesu učení v LMS. Zvláštní hledisko klade na UX, ale velký prostor dostaly i psychologické teorie učení a motivace. V této části občas chybí hlubší reflexe tématu v návaznosti na celkové zaměření práce, tedy LMS. Např. kapitola 6.5 *Emoce* je velice dobrým exkurzem do teorie emocí v učebním procesu, avšak pro práci by bylo užitečné uvést výzkumy, které se zabývaly ověřením jednotlivých prvků a jejich implementací do praxe; např. rozsáhlý soubor aplikovaných výzkumů o práci s emocemi v rámci gamifikace v LMS, který hledá - a případně hodnotí - jejich přínos pro učení. Podobně v kapitole 6.8.1 *Učební styly* se autorka věnuje jednomu ze zásadních témat v teorii učení, odlišných způsobů a stylů učení u jednotlivých studentů, avšak kapitola v rámci celého kontextu dizertační práce působí neúplně, protože opomíjí hledisko LMS. Bylo by vhodné doplnit z literatury a výzkumů obecná doporučení, jak pracovat s učebními styly v prostředí LMS.

I přes výše zmíněné výtky, úvodní část práce může velice dobře sloužit jako základ pro všechny, kteří se chtějí zorientovat v teorii realizace a implementace LMS do učebního procesu. Autorka pracuje s kvalitními zdroji a klasické teorie dává do souvislosti s aktuálními akademickými prameny.

Pozitivně oceňuji zpracování kapitoly 7 *Tvorba výukového konceptu*, jež shrnuje hlavní poznatky z teorií interakčního designu, učení a prezentace edukačního materiálu na podkladu modelu efektivní výuky R. Gagného. Tento způsob prezentace tématu považuji za velice vhodný a přehledný. Kapitole by občas neškodila hlubší syntéza a větší množství závěrů a doporučení z aktuálních výzkumů. Autorka se v určité míře o takovou syntézu snaží v kapitole 7.4.1 *Metodika zpracování informací*, s. 103: „(...) V této fázi je žádoucí posilovat motivaci studenta zapojením herních prvků, pomáhajících dosáhnout na uživatelské cíle formou odměn, věrnostních programů, sbírek, či posílením statusu nebo

uspokojením potřeb a v konečné fázi respektovat tempo a úroveň znalostí jednotlivce za pomoci analytických nástrojů (více kap. analytické učení).“ Pro účely komplexní reflexe LMS by však bylo vhodné šířeji rozpracovat nástroje, které se ke zvýšení motivace používají a v rámci rešerše aktuálních výstupů z akademických výzkumů doplnit jejich efektivitu, možnosti, či limity. Např. v kapitole 7.5 *Providing learning guidance. Prováděj učení* se autorka okrajově zmiňuje o gamifikaci, avšak opomíjí rozsáhlý soubor akademických prací a výzkumů, který se věnuje (ne)efektivitě použití těchto prvků ve vzdělávacím procesu v rámci LMS. Podobně v kapitole 7.6 *Eliciting performance. Iniciuj a povzbuzuj k výkonu* se můžeme dočíst o důležitosti skupiny a interakcí student-student při učení, avšak chybí zde rozsáhlejší prezentace možností, jak tento aspekt v rámci LMS zajistit a podporovat. U v poslední době oblíbených on-line vzdělávacích kurzů formy MOOC se klade silný důraz na využívání nástrojů skupinové komunikace, avšak stále více studií dokládá, že do této komunikace a procesů sociálního učení se zapojuje pouze malé procento studentů, a jejich efektivita je tak minimálně rozporuplná.

Za významný nedostatek práce považuji metodologii praktické části práce. Hypotézám v kvantitativní části chybí operacionalizace a vykreslení jejich návaznosti na jednotlivé otázky v dotazníku. To celkově snižuje kvalitu vytvořeného dotazníku, otázky nejsou formulovány dostatečně komplexně, aby jejich vyhodnocení dokázalo potvrdit, či vyvrátit hypotézy. Obecně hypotézy a výzkumné otázky by bylo možné/vhodné zkoumat mnoha doplňujícími způsoby, jež by zaručily validitu a reliabilitu šetření: vlastní evaluace na základě formulovaných doporučení, či standardů; expertní ohodnocení; pozorování uživatelů při samotné práci s daným LMS, apod. Průzkum v předložené práci se spoléhal pouze na vlastní evaluaci respondentů - metodu, jež poskytuje pouze subjektivní data.

Vzhledem k tomu, že autorka průzkum prezentuje jako pilotní studii, bylo by vhodnější jako závěry formulovat metodologická a praktická doporučení pro reálnou studii. Navzdory tomu hodnotím závěr jako dobře formulovaný a přínosný pro čtenáře zainteresované v problematice LMS.

IV. Dotazy k obhajobě

V rámci obhajoby se může autorka více věnovat hodnocení funkčních prvků LMS podporující proces učení a prezentovat závěry aktuálních studií a reflexe z vlastní bohaté praxe.

V. Závěr

Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a v předběžně ji klasifikuji jako *prospěl/a*.